

Busók és álarcok

*B*aráth Gábor az egyik legfiatalabb tagja a mohácsi busóálarc-készítők nemzedékének, ifjú kora ellenére mégis nagy odaadással és hozzáértéssel mesél a maszkkészítés és a busójárás történetéről, legendáiról.

Az internetet böngészve bukkantam rá a 26 éves, építészetet tanuló Gáborra, weblapján egy könyv megírásához elegendő anyagot találtam a témával kapcsolatban. Mohácsi lakásuk tetőterében beszélgetünk, melynek egyik szobájában nagyon szép, akár egy kiállításra is alkalmas anyagot gyűjtött össze. – Szabadidőmben, hobbiként foglalkozom az álarcok készítésével és a történetgyűjtéssel – mondja Gábor, miközben magára ölti a sokárok népviseletét.

– *Honnan jött az ötlet, hogy busóálarcot készíts?*

– Hatéves koromban – mint minden gyerek –, én is jankelként (a busó segítője) öltöztem be először a mohácsi busójárásra. A jankel rongyokat öltöttem magára, volt egy hamuzsákja, korommal kente be az arcát, a szarvakat paprikával helyettesítette. Később, úgy 10-12 éves koromban a bátyámmal közösen volt egy álarcunk, és tulajdonképpen az álarcért való viaskodás sarkallott arra, hogy nekiálljak egy maszkot faragni magamnak. 12 éves lehettem, mikor az első, magam készítette álarccal vonultam fel a busójáráson. Innentől kezdve a barátok és ismerősök álarcait is én csináltam. Ha megkeresnek a fiatal gyerekek, hogy készítsék nekik maszkot, elviszem őket a műhelybe, és próbálom rábeszélni őket, hogy készítsék el maguknak, hiszen a hagyomány szerint a régi időkben minden busó önmaga készítette el a felszerelését.

– *Voltak mestereid, akiktől ellested a maszkkészítés tudományát?*

– Tulajdonképpen autodidakta módon tanultam meg a „szakmát”. Utánajártam a régi hagyományoknak, különböző régi maszkokat vásároltam, padlásokon felejtett álarcokat szereztem be, ezek alapján – a hagyományokhoz ragaszkodva – készítem maszkjaimat. Itt egy élő népművészetről van szó, mely állandóan változik, én ehhez igazodva próbálom kialakítani saját stílusomat.

– *Hogyan, milyen anyagok felhasználásával készül egy-egy maszk?*

– Kézenfekvő, hogy a Duna-parton megtalálható vörös fűz fáját használjuk alapanyagként, mely puhaságánál fogva könnyen megmunkálható. Ehhez a fához hasábokban jutok hozzá, amit később felszeletelek géppel. Innentől kezdve kézi szerszámokkal folyik a munka, különböző vésőkkel, fafaragó késekkel dolgozom meg a puhafát. A maszk szemét minden esetben úgy égetem ki.

Az álarcot háromszor festem le, ehhez a művelethez ma is használunk disznóvért, de ha vér nincs kéznél, akkor jó az olaj-

festék is. Az álarc ékessége a szarv, melyhez tehén, birka, merinói kos vagy kecske szarvát használjuk fel. A legszebb, legmutatósabb csavart szarva a merinóinak van, de ezek meglehetősen nagy súlyúak, egy-egy szarv 2-3 kg-ot is nyom. Régen nem voltak a busóálarcok „felszarvazva”, ez az 1920-as évekre vezethető vissza, amikor felismerték az esemény turisztikai vonzerejét.

A bundához legtöbbször a hosszú szőrű racka bőrét használjuk fel, a műszőrmék használata ki van zárva. Minden esetben szem előtt kell tartani, hogy a busóálarcnak könnyűnek, jól viselhetőnek kell lennie, ezért a súly mellett a maszk belsejének kiképzése az egyik legkényesebb munkafolyamat.

– *Némelyik busónak hiányzik a foga. Talán ez is valamilyen szokás?*

– A hagyomány szerint azért hiányzik a fog, mert a busó ezen a lyukon keresztül teszi be a szájába a pipát. Van olyan álarc, amelyiken egész nagy lyuk tátong a busó foga helyén. Szerintem ezek a lyukak arra is szolgáltak, hogy a hatalmas fakürtök fúvókája beférjen a szájukba, és meg tudják azt fújni. De van egy egészen egy-

szerű technikai oka is: ahhoz, hogy a lombfűrészsel hozzáférjek, lyukat kell fúrnom...

– *Elismerik, díjazták a munkáitokat?*

– 2001-től a mohácsi önkormányzat minden esztendőben kiír egy pályázatot a busóálarc-készítőknek, mely egy kiállításra ad lehetőséget. Ezt a kiállítást minden évben a busójárás ideje alatt tekinthetik meg az érdeklődők. 2005-ben ezen a pályázaton elnyertem a Mestervéső kitüntetést, 2011-ben a Magyar Nemzeti Bank „Mohácsi busójárás” emlékérmét adott ki, mely az egyik, énáltalam faragott busómaszket ábrázolja. Számomra ezek voltak a legnagyobb elismerések.

– *Van, akiben félelmet keltenek ezek a maszkok. Milyennek kell lennie egy igazi busóálarcnak?*

– Itt a műhelyben is többféle látható, van mosolygó, pipázó, csúnya, ijesztő, még szomorú is akad köztük. Én azt mondom, hogy az álarc, amit felteszek a fejemre, vagy kiakasztok a falra, ne legyen félelmet keltő, de bohóc sem, inkább legyen tekintélyparancsoló, hiszen a maszk egy házörző védőszent, szimbólum.

KÉP ÉS SZÖVEG: MÜLLER NÁNDOR

Szárnyas malaccal búcsúzik az óév

Évtizedes hagyomány a Bóbita Bábszínházban, hogy az óévet a Szárnyas Malac Napjával búcsúztatják. Idén immár új otthonukban, a Zsolnay Ne-gyedben várják a családok apróját-nagyját egy jó hangulatú, játékos, zenés, meglepetésekkel teli programsorozatra december 30-án.

Az óvbúcsúztató családi napon a teátrum épülete körül árusok kínálják portékáikat, benn a házban új zugok, kuckók tárulnak fel a gyerekek előtt, ahol különleges játékok, mesék várnak rájuk. A kézműves teremben az ügyes kezűek szorgoskodhatnak, az előcsarnokban a táncos lábúak rophatják, és a felnőtteknek is készül estére némi meglepetés!

A gyermekeknek 10-13 óra között a népszerű Meselabirintus kalandjátékai ígérnek izgalmas szórakozást Csipke-rózsika várával, Hamupipókéval, Tóbiással, az óriással, aranyhállal és háromfejű sárkánnyal, szóval sok érdekességgel. Ez idő alatt a Toronyzóban a négy éven felülieknek meseolvasást és diavetítést tartanak, láthatók lesznek például magyar népmesék Kacor királytól Fehérlófiáig; de elhangzanak Lázár Ervin-mesék és Janikovszky Éva-írá-sok, megelevenednek Rémusz bácsi meséi és a kis Mukk története is. A kézműves műhelyben az érdeklődők bábokat készíthetnek, a Mesekuckóban énekes-mesés-játékos foglalkozás lesz. Délután négytől muzsika tölti meg a Bóbita termeit a Csurgó zenekar jóvoltából, lesz táncház és hangszerbemutató, sőt a Babra zenekarral daltanulás is.

Este nyolctól a felnőttek figyelmére számítanak, borzongató élményt ígér ugyanis a Kajárpéci vízi revü vendégjátéka Drakula gróf Kajárpécezen című előadásával. Fél tíztől Kis éji zene szól a kamarateremben, szabadprogram zajlik az előcsarnokban.

A délelőtti és a délutáni rendezvényeken a gyermekek egy-egy darab, 900 forintos jeggyel vehetnek részt, a felnőttek ekkor a bábszínház vendégei. Nekik csak az esti programokra kell belépőt váltaniuk, 450 forintért.

www.buso.tk

